

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Késziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETESEK: 6-hasásbos perit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Arad és a magyar kultúra.

Arad, deczember 12.

Városunk törvényhatósági bizottsága egyéb, a helyi érdekek szempontjából nagy fontosságú kérdések között tárgyalt és dűlőre vitt egy olyat is, mely általános jellegénél fogva messze kimagaslott a többi közül, s melynek kedvező megoldása ismét és újból beigazolta azt, hogy Arad polgársága még mindig méltó azon hírére, melynek a közművelődés, különösen pedig a magyar nemzeti kultúra előmozdítása körül táplált és nagy áldozatokkal érvényesített sikeres és állandó törekvései folytán országzerte örvend.

A helybeli tanító képző intézet fejlesztése és nagyszabású reorganizációja céljából a közoktatásügyi kormány a polgárság áldozatkész támogatására appellált, és jóllehet, hogy az előkészítő bizottságok s maga a tanács is — tekintettel a városi háztartás súlyos helyzetére — nem vállalhattak felelősséget magukra azzal, hogy ez áldozatok megadását a közgyűlésnek javaslatba hozzák, a ma együtt volt törvényhatósági bizottság mégis egyetértő lelkesedéssel szavazta meg a kormány által kért támogatást.

A tárgyalás közben méltatva voltak a kérdésnek azon anyagi vonatkozású momentumai is, melyek a polgárság képviselőit a kérelem teljesítése iránt a város jól felfogott sajátos érdekében is kedvezően hangolhatták, ámde — a közgyűlés dicséretére legyen mondva — nem ezek, hanem az erkölcsi szempontok képezték az ügy elbírálásában a döntő mozzanatot. Arad nem mondhatott le azon vezérszerepről, melyet a délvidék nemzeti kultúrájának fejlesztésében eddig vitt, s melyre — ezen túl még fokozottabb mérvben várakozik; ezzel tartozott saját erkölcsi reputációjának és azon missziójának, melyet már több mint félszázad óta magára vállalt, s melyet véres harcok szörnyű küzdelmei s a hosszú rabságnak még rettentőbb üldözései közepette is föntartott. Arad megszűnnék a délvidék metropolisa lenni, ha annak csupán kommerzionális emporiuma s nem egyszersmind kulturális középpontja maradna.

Ámde Arad polgárságának a lokálpatriotizmuson felül álló hazafias érzülete és szélesebb látköre annak a szempontnak méltatásától sem zárkozhatott el, hogy a képezdéből kikerülő tanítóság hazafias érzületére, magyar nemzeties irányára nézve épen nem közömbös, ha az egy vegyes ajku kis községnek, mint a minő például az itt versenyzőképen számba jött Becskerek, vagy a magyar nemzeti törekvések klasszikus városának, a nagy, élénk, gazdag és művelt Aradnak kebelében nyeri kiképzését,

s fontos kulturális és hazafias hivatásának teljesítésére azon impressziók állandó befolyása alatt vállalkozik, melyeket egy ily város társadalmi életének termékenyítő hatása kitörölhetetlenül szívébe olt.

E szempontok hangoztatása a mai vitát magas színvonalra emelte, melynek jelentősége még fokozódott azon incidencialiter fölvetett régi vád alapos elbírálása által is, mely szerint a kormány a közérdekű intézmények létesítését nemcsak egyes törvényhatóságok áldozatkészességétől teszi függővé, hanem azt a legtöbbet ígérőnek adja. A függetlenségi párti vezérszónok, ki ez ötletet bizonyos politikai célzattal fölvetette, maga vette el a vád élet azon helyes magyarázattal, hogy a szóban lévő kulturális intézményekhez hasonló vállalatok létesítésénél a kormány — tekintettel a rendelkezésére álló anyagi eszközök korlátolt voltára — annál kevésbé nélkülözheti az egyes érdekelt törvényhatóságok anyagi támogatását, mert tagadhatatlan, hogy ama törvényhatóságoknak azzal, hogy a kérdéses intézmények az ő kebelükben létesülnek, saját külön lokális érdekeik is előnyben részesülnek.

Végképen és egyszersmindenkorra elbánt azonban e váddal a másik szónok, ki mint kormánypárti képviselő magát provokálva érezhette, midőn rámutatott, hogy ugy egyéb, mint különösen a jelen esetben is, nem a kormány, hanem épen az egyes törvényhatóságok licitálnak rá egymásra, s a közoktatásügyi kormány épen Arad iránti különös hajlandósága és méltánylásának adta tanujelét azzal, hogy a versenyző Becskereknek többszörösen nagyobb ajánlatát mellőzve, Aradtól a hozzájárulásnak oly minimális mértékét kívánta, melyről a másik város sokkal tetemesebb áldozatával szemben le nem mondhatott.

Simonyi Lajos báró. †

(1824—1894.)

Aradmegyének, az országnak gyásza van. Egykori nagyságának erős oszlopa dőlt ki tegnap Simonyi Lajos báróban, az aradmegyei szereplő egyének egyik vezérférfijában, ki hosszú időnkig szolgálta nemzetét tudásának teljes erejével, hatalmával.

Élete nem korszakalkotó a népek történetében, de hálás emlékezetű azok szívében, kiknek előhaladásáért minden képességét feláldozta.

Igy a szomszédos megyék kulturális emelkedése nagyrészt az ő érdeme, ki mint közlekedésügyi miniszter nemcsak a kereskedelem, s így az anyagi, de a szellemi előhaladás érdekében is sorompóba szállott.

Nagyszalontai képviselősködése korszakába esik a kötegyáni állomás létesítése, melyet

a lakosság nemhogy rokonszenvel, de mondjuk kelletlenül fogadott, s amely az ő, s az akkori lelkész Balogh Endre közbenjöttével elkészülvén, ma a község lakosságának ki nem számítható hasznára vált.

Ugyancsak e község, és a szomszéd Sarkad neki köszönheti ma már messze földön ismert, s látogatott országos vásárait.

Általában Simonyi Lajos báróban már visszavonulása alkalmával sokat vesztett a közügy, de legkivált most, midőn élete hetvenedik évében megtért pihenni ősei közé.

Mint tetterős, ifju ember rokonszenves, általán kedvelt tagja volt az aradmegyei törvényhatóságnak, hol csaknem minden gyűlésen szóvivő volt. Nagyobb kérdéseknél szava döntő befolyást gyakorolt.

Mint fiatal férfi fogadta el az aradi polgári lövészegylet főlövészmeisteri állását, melyet sokáig és méltóan viselt. Később az egylet érdemeiért tiszteletbeli elnökké választotta meg.

Simonyi Lajos br. az irodalom terén is nagy sikerrel foglalkozott. Több politikai és nemzetgazdasági cikket irt a lapokba, melyek feltűnést keltettek.

Halála — melyet egy lapunkhoz intézett rövid szavu távirat jelez — minden bizonynyal általános részvétet kelt az országban, mert a közügy Simonyi Lajos báróban felelt sokat veszített.

Az elhunytban lapunk belmunkatársa Hrabovszky Lajos keresztatyját gyászolja. A megboldogultat a vadász-családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

Eletrajsi adatait az alábbi kivonatban ismertetjük:

Báró Simonyi Lajos, a balközép e nevezetes férfa, a Tiszakabinet egyik minisztere, született 1824-ben április 13-án Lengyelországban, Tarnopolban, a hol atyja mint huszárezredes, ezredével állomásozott. E rövid élettrajzi vázlatban nem térünk ki apjának érdemeire, kiünő vitézségeire, nagyszerű haditetteire, csak fiának, ki a balközépnek egyik jeles szónoka, kiváló tagja volt, életéhez tartozó eseményeket fogjuk itt elmondani.

Simonyi Lajos 1848-ban, midőn még alig töltötte be életének 24-ik évét, Aradmegyének ki-s-j-e-n-ő-i kerületében országgyűlési képviselővé választott. Határozott fellépése, kellemes külseje, iovagias modora megnyerővé tette őt mindenki előtt. A kormányt Debreczenben kísérte s Szegeden, Aradon a forradalmi dráma lezajlásáig jelen volt. Az országgyűlés szünetelvén, Görgeyhéz ment s mint galopin tett nála szolgálatot s szolgált mellette egészen a regyverletéig. Később két hónapig Temesvárott volt fogva s csak akkor szabadult ki, midőn rokonai azt nagy nehezen kieszközölhették.

1848-tól 1861-ig gazdálkodással töltötte idejét, a vadász-i uradalomban lakott, de sokat tartózkodott Gesztesen is. 1861-ben a ki-s-j-e-n-ő-i kerület képviselőjévé választott, mely kerületet 1865-ben szintén képviselte.

A balközép-pártban mindig előkelő állást foglalt el, 1868-ban mint a VI. osztály tagjai, Déák Ferencz és Simonyi Lajos báró bizatott meg a nemzetiségek egyenjoguságáról szóló törvényjavaslatnak, a nemzetiségi képviselők igényeinek inkább megfelelő mó-

dosítások kidolgozásával és ezeknek a többség javaslatába felvételére. 1869-ben azonban már a Deák-párt erőmegfeszítése folytán nem lépett fel régi kerületében Kisjenőn, hanem Biharban, Nagy-Szalontán választott meg. Itt is erős küzdelem folyt ellene a bal-közép pártnak s annak vezéreinek minden erejét meg kellett feszíteni, hogy jelöltjét keresztülvihesse.

Midőn a bal-középből G h y o z y v e l többen elmentek, a középpártot képezve, ő megmaradt a pártban. Simonyi nagyszolgálatokat tett a pártnak a Maros-Vásárhelyre összejött erdélyi bal-közép-párt nagy gyűlésén, a hová lemenvén, tekintélye, higgadtsága, kellemes megnyerő külseje, modora, keressettség nélküli elmés szónoklata által megnyerte az egész előtte ismeretlen pártok tetszését, s bár az ellenfél által minden eszköz mozgásba hozott a pártgyűlés megakadályozására, meggondoló, imponáló magatartása által a politikai factiosus ellenfeleit is teljesen lefegyverzete.

A pártgyűlés célja eléretett és a legszebb rendben eloszlott a pártterkezetlet.

1875-ben földmivelési miniszter lett, maga mellé vevén H o r n Edét, szintén bal-középi képviselőt, államtitkáru. Horn Ede születésére zsidó volt, és Simonyi Lajos tette az első dícséretes lépést, hogy a felekezetre és vallásra nem tekintve, ezen nevezetes képzettségű képviselőt államtitkárává nevezte ki.

Simonyi Lajos 1876-ban keveselvén azon eredményeket, melyeket az akkori osztrák-magyar kiegyezésnél elérhetett, lemondott miniszterségéről, de képviselői állását megtartotta. Később kilépett a kormánypártból és az ellenzéken foglalt helyet.

Ugy látszik, maga is érezte a viszás helyzetet, melybe a politikában jutott, az utóbbi időben nem kívánt képviselővé választatni s a politikától egészen visszavonult.

A képviselőház és a bal-közép minden nagy vitáiban résztvett. Szava tekintélyvel bírt, szónoklata férfias, államférfini modora, irálya kellames, elmés, de mindenek fölött legkedvesebb maga a társaságban, a hol mindenkinek a szeretét és közbecsülését kivívta.

Nagy politikai multja után így élt ő egész halála napjáig csendes visszavonultságban, vadász kastélyában.

Utóbb hosszabb ideig betegeskedett, egyszer már halála hírért is közölték a lapok. Sokáig járt fürdőknön, hogy tartós betegségekben enyhülést, gyógyulást találjon, de sikertelenül. Tegnap elhunyt a mindenki által becsült, szeretett hazafi.

Nyugodjék békében!

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, december 12.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső báró.

Jegyzők: Molnár, Eszterházy és Hock János.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Festetics Andor, Lukács, Josipovich, Szilágyi és Eötvös miniszterek.

Hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Münnich Aurél előadó bemutatja a honvédelmi miniszter jelentésére vonatkozó bizottsági jelentést a honvédséghez áthelyezett tisztek kimutatása tárgyában.

A honvédelmi költségvetés alkalmával fogják tárgyalni.

Horváth Adám és Babó Emil interpellációt jelentettek be Leypold Lajos tüzértiszt elítélésére tárgyában.

A ház azután harmadszori felolvasásban is és óriási többséggel megszavazta az indemnitást.

A spanyol kereskedelmi szerződés.

Rosenberg Gyula előadó a javaslatot elfogadásra ajánlja.

A ház a javaslatot általánosságban és részleteiben vita nélkül elfogadta.

A földmivelési költségvetés.

Bernáth Dezső azért szólal fel, hogy ma azokat, akik a magyar mezőgazdaságot védik, irigységgel vádolják a többi gazdasági ágak iránt. Pedig ez nem így van, mert gazdasági és ipari érdek együtt jár, azért mind a kettőt fel kell virágoztatni, ép azért, mikor a földmivelési érdekeket akarják felvirágoztatni, akkor az egész ország anyagi jólétéért küzdenek. Az, amit Magyarországon a gazdák követelnek, az csak az igazság és méltányosság. A földmivelési miniszterium úgy néz ki, mint egy igazgatóság, nem mint a kormányzat egyik ága, melytől a mezőgazdaság érdekeinek megvédését várhatnák. A gazdasági tétel hiányairól és a magas szállítási tarifáról panaszkodik, melyek a kis és közép gazdákat nagyon megkárosítják. Most ismét új invázió fenyeget az orosz buza beözönlésével. Ez ellen maga a közönség nem védekezhetik, ha aztán indít egy mozgalmat, akkor agráriussággal és mindennel vádolják. Ezt szó nélkül nem hagyhatja. A javaslatot nem fogadhatja el.

Apponyi Albert gróf igazságtalannak tartja azokat a vádakot, melyekkel a gazdák mozgalmát illetik. Két szempontból itéli meg a kérdést, először statisztikai szempontból, amely azt mutatja, hogy az ország férfi lakosságának 45 százaléka földmiveléssel foglalkozik. A másik szempont az, hogy a mezőgazdaság válságban van. Már pedig első sorban azon a szerven kell segitenünk, amelyik beteg. A termelési képesség fokozásáról nincs gondoskodva, míg ellenben az ipar majdnem a megmérhetetlenségig. Már pedig a termelési kérdés, azért mert kenyér kérdés, társadalmi kérdés is és ha ezt sikerül békés uton megoldani, megoldjuk a szocializmust is békés uton, ellenben nem. A mezőgazdasági viszonyok Magyarországon sokkal súlyosabbak, mint másutt. Ennek okai a mi pénzügyi, közgazdasági és általános politikánk az oka. Csupán pénzügyi szempontból kedvezményeket adtak a nagy malmoknak. A kis iparoson azonban nincs segítve, azért, amit a munkás visel a sapkájától kezdve csizmájáig, minden megdrágult.

Nagy baj az, hogy nincs gondoskodva arról, hogy a nagy tőkék olcsó kölcsönrel látnak el a vidéket s így a gazda uzsora kamatra szorul. Midőn a földmivelésügyi miniszter beszédét hallotta, megerősödött abban a gyanuban, hogy a miniszter tárczájának helyzeténél fogva a gazdasági problémákat nem fogja megoldani. (Igaz! ugy van!) Elsősorban felkarolandónak tartja a termelési rendszer javítását, amelyhez elsősorban a talajjavítás; másodsorban a gazdasági iskolák felkarolása, mert a gazdasági intelligencia nélkül a talajjavítás nem vihető rendszeresen keresztül. Szól a telepítésről, melyet gróf Bethlen miniszter kezdett meg, de melyet a mostani miniszter még oly mérvben sem akar kifejteni, mint elődje tette. Első sorban a gazdasági és általában a kisemberek hitelét kell rendezni. Elsősorban a vidéki pénzügyeteket kell reformálni, melyek most bizonyos súlylyal nehezednek a társadalomra. Nem mondja, hogy az uzsora ellen ezek nem tettek szolgálatot, de most már ezek is oly magas kamattal dolgoznak, hogy velük szemben szükséges a szövetkezeteket létesíteni még pedig állami segítséggel. Egyik főkérdés a gazdasági ipar fejlesztése, amelyre vonatkozólag káros hatású volt a szeszadó törvény. Hogy ezt nem tudjuk fejleszteni, annak oka, hogy a vám és bankkérdések dolgában nem tudunk tiszta megkülönböztetésre jutni gazdasági és politikai tekintetben. A vám és bankkérdések megoldásánál a politikai érdekek miatt a gazdasági kérdések háttérbe szorulnak. Szól azután az elárulás kérdéséről, melynek hiányos volta nálunk szembeszökő. Rátér azután a gabonával üzött nagymérvű differenciális üzelmekre, melyekbe míg egyrészt teljesen laikus embereket vonnak be, akiket azután az e téren teljesen jártas egyének a járatlanokat kizsákmányolják. Az árhullámzásokat mesterségesen idézik elő, melyek a gazdákra nézve rendesen árosökkenést idéznek elő. Ismerteti a tőzsdéi manipulációkat s ezek között felhossa, hogy a nagy malmok a román búzát nem csak őrlésre, hanem eladásra is felhasználják és azért igen közel fekszik a gyanu, hogy ezzel a gabonárákat akarják lenyomni. Tagadja, hogy kedvezmény volna adandó a nagy malomiparnak, midőn azok a gazdaközönség érdekeivel

jönnek összeütközésbe. (Helyeslés.) Nem fogadja el Tisza István azon formuláját, hogy segíteni kell a nagy malmokon, hogy azok üzemeljenek fellendítsük, hisz a nagy malmok nincsenek válságban, sőt ezek osztalékokat adnak. (Ugy van!)

A kikészítési eljárásra nézve megjegyzi, hogy igenis bebizonyítható, hogy a román búzát nem használják fel az engedélyezett célra. Tisza István azt mondta, hogy örül a gyárak füstölő kéményeinek, ő arra kéri, hogy ne csak a nagy hasznos hajtó gyárak kéményeinek örüljön, hanem örüljön Magyarországon minden füstölő kéményének. (Igaz! Ugy van! Taps! balról.)

Végül a gazdasági érdekképviseltről beszél és kijelenti, hogy hozzájárul Ivánka Oszkár határozati javaslatához; a költségvetést nem szavazza meg. (Eljen! Taps balról! Öt perc.)

Miklós Ödön államtitkár Apponyival polemizálva, tagadja, hogy a válság nagyobb volna, mint ahogy azt a jobboldal maga is elismeri. (Helyeslés jobbfelől.) Aki a létező válságnál nagyobb méretű válságot hirdet, az megtámadja, az nem tesz egyebet, mint még jobban aláássza a mezőgazdaság hitelét. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ez az álláspont ugyanaz, amit hirdetnek a német szocialisták, de amely nálunk nem jogosult és menten isten, hogy annak valaha jogosultsága volna Magyarországon. (Helyeslés jobbfelől.) Ami a nyomott buzárákat illeti, utal a külföldre és konstatálja, hogy ami helyzetünk határozottan jobb, mint másutt. Pedig ép úgy állunk a nemzetközi árképződés hatása alatt, mint állanak a többi országok. Hogy mégis jobb ára van a mi búzáknak, annak oka búzánk jó minősége, a gazdák gondos termelési és kikészítési eljárása, valamint a malmok őrlési módja. (Zajos helyeslés jobbfelől.) Tagadja, hogy a román buza konkurrencziát csinálna a magyar búzáknak, hiszen azt a tőzsdén külön jegyzik. A gabonárák emelése céljából különben ő is szükségnek tartja a vízi utak kiterjesztését, a csatornázási rendszernek a törvényhozás által leendő létesítését. A szövetkezetekre nézve megjegyzi, hogy a miniszter is ezek keretében óhajtja megoldani a gazdasági hitelt. A földmivelési szakoktatás előkészítésére megtették az előkészületeket. Ha mindazokat a javaslatokat a ház asztalára teszik, amelyekre készülnek, akkor segítve lesz a gazdaközönség baján. Kéri a törvényjavaslat megszavazását. (Eljenzés. Taps.)

Polónyi Géza kéri, hogy beszédét holnap tarthassa meg. (Helyeslés.)

Elnök jelenti, hogy Horváth Adám interpellációját visszavonta. Az ülést öt percre felfüggeszti.

S z ü n e t u t á n

Babó Emil interpellációt intéz az összkormányhoz amiatt, hogy Leypold Lajos tüzérhadnagyot, mert Kossuth Lajos temetésén megjelent, tiszti rangjától megfosztották.

Budapest, december 12. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

Babónak Wekerle azt felelte, hogy Leypoldot azért fosztották meg a rangjától, mert azt mondta, hogy a karszalagot családi gyász miatt viselte, ami valótlannak bizonyult. A részletes választ később adja meg, ha látta az ügy iratait.

Az utolsó közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, december 12.

A jelen év utolsó közgyűlésére jöttek egybe tegnap a városatyák, még pedig meglehetősen nagy számban, kellő harcias hangulattal, s csoda-e, ha így a jelen referáda nem oly szürke, mint a legutóbbi két hó közgyűléseiről írtak.

Szomorú ténynyel kezdődött meg az ülés.

A tanácsi asztal egyik helye üresen áll... Elvesztette régi gazdáját, Aradváros ékeszavu, tudós tanácsosát örökre... E derék férfi áldott emlékének szentelte az elnök az első szavakat.

Aztán? Nos aztán következett a mi ilyenkor következni szokott...

„Meghalt a király, éljen a király!”

P a r e c z István örökét betöltötték V a r j a s s y Lajossal, ki a megboldogult tanácsos teendőit már annak betegsége alatt kellő szakértelemmel vezette. Az új gazdasági tanácsost a közgyűlés éljenzéssel fogadta.

A vízvezeték vize hosszabb vitát provokált, s amint egyhangulag választották meg Varjassyt, épügy egyhangulag bukott el B o r o s Beninek erre vonatkozó indítványa. Mellette csak 35 képviselő szavazott, míg ellene 36.

Ez a harminczhatodik voks volt az a bizonyos e g y h a n g.

Ezután nagy csend volt egész a tanítóképezde internátusa kérdésének tárgyalásáig. Az internátust a közönség halvaszületett ideának tartotta, s ecce a közgyűlés nagylelkűsége lehetővé tette annak felépítését.

Az ülésről az alábbi részletes tudósítást adjuk:

A gyűlés megnyitása előtt, F á b i á n László főispán meleg szavakkal emlékezett meg a város elhunyt gazdasági tanácsosáról, kit az igazi kötelességérzett, buzgóság és odaadás vezérelt tetteiben. Benne a város közönsége sokat vesztett, s azt érzi mindenki. Tulfozított munkássága vitte sirba őt s szegte ketté pályáját, mielőtt annak jutalmát elvehette volna. Indítványozza, hogy addig is, míg másképp örökíthetik meg emlékét, fejezze ki a közgyűlés Parecz halála felett érzett mély részvétét. Egyhangulag elfogadtattott.

Ezt M ü l e k Lajos dr. csak annyiban bővítte ki, hogy mint a törvényhatóság tagjai, a városatyák nevében fejezi ki részvétét a kiváló gazdasági tanácsos elvesztésével érzett fájdalom felett.

A polgármesteri jelentés tudomásulvétele után a főjegyző előterjesztette a belügyminiszter jóváhagyását az országos vásárok megváltoztatására vonatkozólag. Eszerint ezentúl az állatvásárok pénteken és szombaton, a kirakodó vásárok pedig vasárnap, hétfőn fognak megtartatni. Az újítás már a tavaszi vásárok életbe lép. Tudomásul szolgált.

A kereskedelemügyi miniszternek az aradi pályaház kibővítésére vonatkozó leirata — melyet annak idejében részletesen ismertettünk, tudomásul szolgált.

S a l a c z Gyula kir. tanácsos, polgármester tette meg azután jelentését az elhunyt Parecz István állásának betöltésére vonatkozólag. A jelentés első sorban a legőszintebb elismerés hangján emlékezik meg Parecznek igazán kiváló érdemeiről, majd előterjeszti, hogy V a r j a s s y Lajos a polgármesteri hivatalhoz beadta kérvényét, a gazdasági osztályhoz való áthelyeztetését kéri. Ő, ki Parecz István betegsége alatt is vezette a gazdasági ügyeket, méltó az állás viselésére.

A közgyűlés a gazdasági tanácsosi tisztelet Varjassy Lajosra ruházta át, s őt a pénzügyi tanácsosi állásától felmentette.

(Felkiáltások: Eljen Varjassy Lajos!)

A közgyűlés ezután a pénzügyi tanácsosi s fogalmazói állás betöltését a jövő havi közgyűlésre halasztotta.

M ü l l e r Károly a közlekedéssel megválasztott új gazdasági tanácsosnak kitartást és erőt kíván a nehéz állásával járó terhek elviselésére.

V a r j a s s y Lajos az új gazdasági tanácsnok hosszasan válaszolt az előtte szóló városatyának. A polgárság megbízása megtisztelő reá nézve, s ez a bizonyítéka annak, hogy a polgárság eddig betöltött állásában való buzgalmát kellőleg méltányolja, s azzal meg van elégedve.

Jól tudja, hogy mily nehéz kötelességet vállal magára a gazdasági tanácsosi állás elfogadásával, s annál inkább érzi a nehézséget, mert egy oly jeles férfi örökét veszi át, mint a megboldogult Parecz István volt. Megköszöni a bizalmat s igéri, hogy a beléje helyezett bizalom folytán érzett mély háláját igaz törekvéseivel, buzgóságával fogja meghálálni.

Oz v. P a r e c z Istvánné ellátás, nevelési járulék és állandó kegydíj kiutalványozásáért folyamodott a törvényhatósághoz. A nyugdíjbizottság nyugdíjban 540 frtot, nevelési költségben 270 frtot hoz javaslatba, azonkívül — tekintettel P a r e c z érdemeire — 460 frtot

özvegyi kegydíjban, úgy hogy az összeg 1000 frtot tegyen ki. Egyhangulag elfogadták.

I n s t i t ú t ó r i s Kálmán főjegyző ezután részletes előterjesztés tett a vértanúsobor rácozatára kiírt pályázat eredményéről. Eszerint a közgyűlés a kivitellel S t o l l Bélát, a pályanyertes tervezőt bizta meg.

A Kelemtéri 1. számú ház és telek, valamint a Kossuth és Dezső-utca közötti, az élővizetatorna mentén fekvő városi területek adásvétele tárgyában a közgyűlés a tanács javaslatával egyértelműleg határozott.

Következett a számvevői osztályhoz szükséges segédtisznák megválasztása.

A kijelölő bizottság a három pályázó közül D o n g ó Jánost és H i d v é g h y Gyulát hozza javaslatba, mint akiknek kvalifikációjuk van. Az állásra szavazás nélkül, felkiáltással Dongó Jánost választotta meg a törvényhatóság.

A tanács előterjesztése az árvaház kiépítésére megtartott árlejtésről — tudomásul szolgált.

A tárgyhoz S a l a c z Gyula kir. tanácsos polgármester szólott hozzá. A nagy munka kivitelt, az árvaház felépítését nem vezetheti, a terveket el nem készítheti, a két mérnök is el van foglalva, így egy művezető alkalmazása válik szükségessé. Indítványozza, hogy bizzá meg a művezetéssel J i r a s z e k Lajost 2000 frt tiszteletdíjjal. Elfogadtattott.

A vízvezetékkel kapcsolatos költségek fedezésére a háztulajdonosok nagyobb kölcsönt kértek, melynek módozatait a pénzügyi bizottság illetve a tanács állapította meg. A közgyűlés a tanács javaslatát fogadta el, abban a formában, amelyben lapunk már ismertette.

A vízvezetési és csatornázási bizottság jelentése a vízvezetéknek szűrő készülékre való berendezése iránt — vitát provokált. A bizottság indítványozta, hogy a probakutak vizét a közgyűlés emberi élvezetre alkalmasnak mondja ki, s azoknak mesterséges uton való tisztítását és szűrését rendelje el.

B o r o s Beni úgy értesült, hogy a próbafurások nem elég mélyen eszközöltettek. Az angolok 18—20 méterre furtak le, s mindenütt ama kavicsos rétegben dolgoztak, mely 20 méterig a város minden részén található. E kavicsos talajban lehet rossz, kevésbé rossz vagy jó vizet találni. De a kavics réteg alatt van az agyagréteg, mely feltétlenül jó vizet szolgáltat. Meg van győződve, ha a vízvezetési vállalkozók a tulfurásokat eszközlik, a központi vegyészeti intézet az agyagtalajban talált vizet bakteriumoktól mentesnek fogja találni. Helyesnek tartaná, ha az ügyet a közgyűlés a jövő havi ülésre elhalasztaná, s ez idő alatt volna alkalmuk az angoloknak a javasolt, feltétlenül eredményes furásokat eszközölni. (Általános helyeslés.)

H á s z Sándor nem pártolja az előtte szóló indítványát. Kilenczen vannak kik harmincz méterre furtatták kutjaikat, s ezek közül ő az aki kutja vizét használhatja.

M ü l l e r Károly: Kocsimosásra! (Derűtség). H á s z Sándor. A vállalkozók ugy is kötelesek jó vizet adni a közönségnek, így nem kötelessége azt a városnak magának keresni. Nem fogadja el B o r o s Beni indítványát.

H e g e d ű s László B o r o s Beni mellett szólal fel, s indítványozza, hogy a mély kutak természetes vize szűressék meg, s a szűrt vizet természetessé hasonlíttassék össze, s ha a kettő közti különbség nem nagy, mellőztessék el a költséges szűrők alkalmazása.

S a l a c z Gyula polgármester a vegyészeti intézet álláspontjára helyezkedik, mert előtte ez az irányadó.

V i r á g h Lajos véleménye az, hogy ha van a városnak jó s kellő mennyiségű vize, minek keresni máshol vizet, mikor annak minősége még bizonytalan. Ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra.

B a r a b á s Béla dr. nem csodálja, hogy a városatyák egymelyike aggodalommal néz a jövő elé, mert nem lehetetlen, hogy a vízvezeték elkészülése után, az „alkalmas víz” jóvátétele teljes lehetetlenség. Hozzájárul B o r o s Beni indítványához.

B o r o s Beni reflektál az előtte szólókra, s kijelenti, hogy a közgyűlés most áll a vízvezetési kérdés legfontosabb momentumánál. Nagyon megzavartak tartja ezt, mert a drága vízvezeték révén legalább jó vizet köve-

telhet a közönség. Fentartja indítványát, s ajánlja azt a közgyűlés figyelmébe.

E d v i I l l é s László szakszerű fejtegetéssel bizonyítja B o r o s Beni álláspontjának helyességét, s maga is hozzájárul az ő indítványához.

V a r j a s s y József felszólalása után a törvényhatóság padjaiból mind sűrűbben hangzott fel a

— Szavazzunk! Szavazzunk — felkiáltás.

Mielőtt az elnök F á b i á n László főispán a kérdést szavazás alá bocsájtotta volna, — ő maga is hozzászólt a kérdéshez, s a tengeri kigyóként szereplő vízkérdést elodázhatónak nem tartja, mivel egyrészt a város szerződésileg kötelezve van a vállalkozókkal szemben, s másrészt mivel a jelenleg nyert víz az emberi élvezet — a vegyészeti intézet jelentése szerint — alkalmas. Ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra.

A kérdést szavazás alá bocsájtotta az elnök.

Eszerint a tanács javaslata mellett szavazott 36 képviselő, B o r o s Beni indítványa mellett 35 képviselő. Így a tanács javaslatát a közgyűlés egy szót többséggel elfogadta.

Az állami tanítóképezde ügyét tegnap tárgyalta a közgyűlés.

A tanács azt javasolta, hogy a tanítóképezdének a Simonyi-utcán felül, a liczeum előtti téren adassék át megfelelő ingyen terület. A gyakorlókerület, melyet a növendékek most használnak, továbbra is átengedi a növendékeknek. A kért 30,000 frtnyi pénzeseglyt azonban a tanács, tekintettel a város anyagi viszonyaira, nem javasolja megadni.

M ü l e k Lajos dr. kétségtelennek tartja, hogy az utóbbi időben a kulturális intézmények létesítése mind nagyobb arányokat ölt. Nem lehet azt mérlegelni, mily nagy fontosságú tény Arad városában egy magyar tanítóképző intézet felépítése. Arad város a magyarosodásnak erős vára, s mint ilyennek a jelenlegi nemzetiségi áramlattal szemben valóságos missziója van. A tábla, selyem gubógyár kérdésénél hasonlíthatatlanul nagy áldozatokra volt kész a város, s most midőn egy kulturális, működésében messze időkre kiható intézet felállításáról van szó, akkor oly szűkkeblű felfogással áll szemben, mely amellett hogy nem ad, túlkövetelésekkel áll elő. Indítványozza, hogy az ismertett jelentések felretételével engedje át a közgyűlés az ingyen telket szavazza meg a kért 30 ezer forintot is. (Helyeslés.)

S a l a c z Gyula kir. tanácsos polgármester készséggel elfogadja M ü l e k indítványát, mivel azt a város érdekei úgy kívánják, kéri ő is a közgyűlést, szavazza meg a 30,000 frtot, nagyobb határidejű törlesztéssel, mert méltányos, hogy az utókor, mely az intézet előnyeit élvezni fogja, viselje annak terheit is.

B o r o s Beni kéri a polgármestert, hogy M ü l e k Lajos indítványát fogadja el, minden hozzátétel nélkül, nehogy esetleges feltételek által az oly fontos ügyet elrontsák. Maga részéről elfogadja a M ü l e k indítványát, s kéri a teendőket a tanácsot megbízni.

F á b i á n László főispán és M ü l e k Lajos felszólalása után a közgyűlés kimondta, hogy a tanítóképezde internátusára szükséges ingyentalakat, s a 30,000 frt kölcsönt megszávatva.

B o z s i k György új városatyá mandátumát igazolták.

Újonnan épített házaikra tíz évi adómentességet kaptak a következő háztulajdonosok:

Zombori István, Luczay Miklós, Kiss Mihály és neje, Tegler József, Medveczky Ede, Bohus István, Lui Antal, Lakatos Károly, Wolf Aladár és Burger Péter.

Több apró ügy elintézése után az ülés hét órákor véget ért.

IDÓJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órákor 770.6 milliméter, délután 2 órákor 770.3 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órákor C° — 2.7, délután 2 órákor C° + 0.9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órákor EK. 2, délután 2 órákor DK. 1. Felhőzet: reggel többnyire borult, délután félborult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDÓJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Deczember 13. —

Változás nem várható.

HIREK.

December 13. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Lucia. — Protestáns naptár: Lucia. — Görög-keleti naptár (december 1.): Náh. — A nap két 7 óra 22 perces, nyug-szik 8 óra 54 perces.

Szabadságharoz emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölssey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok közlekedése.

— Érvényes 1894. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
<i>Budapest felé indul:</i>		<i>Budapest felé érkezik:</i>	
Nagyvárad reggel	5.18	Vv. Csabáról reggel	9.10
Szolnokig d. u.	3.56	Nagyvárad este	8.42
Gyorsvonat reggel	8.20	Személyvonat reggel	8.10
Személyvonat d. e.	11.30	Személyvonat d. u.	8.55
Személyvonat este	9.45	Gyorsvonat este	6.55
<i>Erdély felé:</i>		<i>Erdély felé:</i>	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinről reggel	7.—
Soborsin d. u.	2.30	Gyorsvonat d. e.	8.10
Személyvonat d. u.	4.30	Személyvonat d. e.	11.—
Gyorsvonat este	7.05	Személyvonat este	8.55
<i>Temesvár felé:</i>		<i>Temesvár felé:</i>	
Vegyesvonat reggel	6.20	Személyvonat d. e.	10.48
Vegyesvonat d. e.	11.35	Vegyesvonat d. u.	3.44
Személyvonat d. u.	5.—	Vegyesvonat este	10.55
<i>Szeged felé:</i>		<i>Szeged felé:</i>	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.50
Személyvonat d. e.	9.—	Személyvonat este	6.45
Vegyesvonat d. u.	4.20	Személyvonat este	10.—
<i>Gurahonca felé:</i>		<i>Gurahonca felé:</i>	
Személyvonat reggel	6.40	Személyvonat reggel	8.—
Személyvonat d. u.	5.23	Személyvonat este	6.50
Vegyesvonat d. u.	12.30	Vegyesvonat d. e.	11.43

Maradjunk csak az igazságnál!

Arad, december 12.

Az egész magyar sajtó örömmel fogadta azt a hirt, hogy a király szentesítő záradékkal látta el az egyházpolitikai törvények eddig letárgyalt három részét. Csupán egynemely ultramontán politikai irányu lap epéskedik, disszonans hangokkal igyekezvén megzavarni a magyar nemzet és az egész magyar lakosság általános gaudiumát.

Szó sincs róla; van okuk tisztelt lapársainknak keseregni. Mi elismerjük, hogy fáj nekik a liberálizmusnak ez a fenséges diadala, melyet nem volt képes megakadályozni sem a minden irányban erős kézzel vezetett klerikális agitáció, sem a kegyes imádság és a sok katolikus népgyűlés. Még Zichy Nándor gróf sem, a ki pedig ugyancsak elkoptatta a csizmája sarkát meg a szabadjegyét a töméntelen zóna-körutban.

A „Magyar Allam“ kesergő tenorja végig zokog most a nemzeti párti lapokban, a melyek vállvetve igyekeznek tuliozítani egymást abban, hogy a kivivott diadal diosfényére árnyékot vessenek. Egyik-másik kicsinylő gunynyal beszél róla s önmagát áltatva, csüri-csavarja a dolgot, mely bizonyára a saját orrát csavarja leghatékonyabban.

Laptársunk, az „Alföld“, szintén epéskedik. Berreg, perel, torzsalkodik és haragszik azért, mert a fővárosi „liberális“ lapok azt írták, hogy Aradon is általános örömet keltett a szentesítés híre.

Nem akarunk az „Alföld“-del polamiába keveredni, és nincs is okunk rá, csupán azt mondjuk el itt minden egyéb mellétekintet nélkül, a mi igaz, s a mi laptársunk jónak látott nem egészen úgy tüntetni fel.

1. „Az aradi lapok közül egyedül az „Alföld“ tudatta külön kiadásban olvasóival, hogy a szentesítés megérkezett.“ Nagyon téved öreg laptársunk, mikor azt úgy foghagytról odaveti. Téved, mert az „Aradi Közlöny“ is adott ki rendkívüli kiadást, sőt úgy emlékezünk rá, hogy ezzel az „Alföld“-et jóval megelőzte. Elég hivatkozni a nagy közönségre, mely rendkívüli kiadásunkat egy pillanat alatt széjjelkapkodta s mohón olvasta, tárgyaltta városzerte.

2. „Örömeinek azonban lapunk egyáltalán nem adott kifejezést az esemény felett.“ Nem

is várta senki az „Alföld“-től, hogy örüljön, mert tudja mindenki, hogy laptársunk politikai irányzatánál fogva nem valami nagyon örvendhet a szentesítésen.

3. „A lakosság rendkívül nagy örömmel fogadta a hirt.“ Persze, hogy úgy fogadta. Arad közönsége nem egy ízben kifejezést adott liberális érzelmeinek, e tekintetben jóformán az első az ország összes városai közt. Kedvünk volna megszavaztatni Arad népét, hogy vajjon attól a tizenhárom szál klerikális érzelmi embertől eltekintve, a ki Aradon össze-vissza található, hányan nem örvendtek a liberálizmus diadálán? Igen vékony lenne ez a summa.

4. Hogy a kormányhoz küldtek-e, nem-e üdvözlő táviratokat, a felett nem vitatkozunk, ámbár tudomásunk van róla, hogy küldöttek, még pedig nem is egyenkenten.

5. „Ha minden városban akkora örömmel fogadták a szentesítés híret, mint Aradon, akkor Wekerle igazán büszke lehet arra az „általános“ öröme, a melyet a reformjavaslatok szentesítése által okozott az országnak.“ Ezzel végsi sorait az „Alföld.“ Nos, erre a passzusra legjobb idéznünk a „Budapesti Hírlap“ vezércikkének végső mondatát, a mely lap tudvalevőleg egészen abban a politikai irányban utazik, mint az „Alföld.“ Ime:

„Az immár szentesített törvények epokális jelentősége kétségtelen; alkotók a történelem lapjaira iktatták nevüket, meglehet, hogy merész, erőszakos kézzel, de ha szerencsésük a végrehajtásnál sem hagyja őket cserben, diosőségüket senki el nem vitathatja.“

Mi meg vagyunk elégedve, Wekerle is „igazán büszke lehet“, ha egy ultramontán újság ilyen szépen ír a sikeréről.

Mindezt kötelességünknek tartottuk elmondani az „Alföld“ cikkekcskéjére.

Különbözn béke velünk és — maradjunk csak az igazságnál!

Uj előfizetést nyitunk január hó 1-ével az „Aradi Közlöny“-re. Elő lehet fizetni negyedévre, vagy egy hónapra, bármelyik naptól. Azok, kik az új évvel előfizetőink sorába öhajtanak lépni, szóval, vagy levelező lapon nyilvánított kívánatra mára mai naptól egész január hó 1-ig helyben vagy vidékre, ingyen kapták a lapot.

Ez alkalommal felkérjük hátralékban levő t. előfizetőinket, hogy az előfizetési pénzeket minél előbb a kiadóhivatalba juttatni sziveskedjenek.

— A hivatalos lapból. A király dr. Lallósevitcs János temesvári ítélőtáblai elnöki titkár a temesvári ítélőtáblához bírónak nevezte ki.

— Az új gazdasági tanácsnok. Néhai Párecz István, a tisztársaitól és az egész város közönségétől önzetlenül becsült és szeretett, volt gazdasági tanácsnok helyét a tegnapi közgyűlésen töltötték be. Nehéz volt a választás, mert az ujonnan megválasztandónak a legnehezebb állások egyikébe kell lépnie. — Nem csalódunk azonban, midőn azt mondjuk, hogy a közgyűlés helyesen választott akkor, a midőn e kiválóan fontos hivatal élére Várjassy Lajost, az eddigi adóügyi tanácsnokot állította. Várjassy Lajos tizennégy évig működött Párecz István mellett, mint aljegyző és úgy az ott szerzett bő tapasztalat, valamint a benne rejlő törekvés és képesség, azt hisszük, már rövid idő alatt azon hivatalvezetői nivóra fogja őt emelni, minőben a megboldogult tanácsnokot ismerni tanultuk. — Gratulálunk neki az egyhangú megválasztatáshoz s kívánjuk, hogy az új resszortban szerencse kísérje munkálkodását!

— Vadászat Kisjenőn. Jó z s e f főherczeg kisjenői uradalmában a vadászatok, melyek négy-öt napra vannak tervezve folyó hó 16-án kezdődnek, s nem mint már jeleztük 10-én. József főherczeg ezuttal — mint tudósítónk írja — nem lesz jelen a vadászaton, de a két fiatal főherczeg mindenesetre részt vesz a vadászatokon. Így László főherczeg nagyobb vadásztársasággal 16-án érkezik Kisjenőre. A vadászaton elejtendő nyulak darabját 50 krajczárért, már előzőleg egy budapesti czég vette meg.

— Köszönő táviratok a királyhoz. Mint Bécsből sürgönyzik, ő felsége kabinetirodájába az egyházpolitikai törvények szentesítése következtében tegnapi délig több ezer hódoló és köszönő távirat érkezett, amelyekben az alattvalói szeretet lelkes kifejezésre jut. Nemcsak intézetek és egyletek, kaszinók és klubok, hanem magánegyéneks is Magyarországon minden részéből táviratokat intéztek a kabinetirodához, amelyekben azt a kérést fejezik ki, hogy az uralkodónak mély hálából és kiolthatatlan lojalitásból eredő érzelmeiket tolmácsolják.

— Zachariás jegyző ügye. A nagy feltűnést keltett fekete-gyarmati sikkasztás ügyében most már határozottan megállapították az el-sikkasztott összeg nagyságát. Zachariás József a hivatalos pénzekből 714 frt 56 krt sikkasztott el, s a tett elkövetése után megszökött. Az alispán az esetről jelentést tett az aradi kir. ügyészségnek, kérve a szökésben levő jegyző letartóztatását, hogy a kihallgatás megtartható legyen. A helyettesítéssel Szathmáry Gyula kir. tanácsos alispán az ügy lebonyolításáig Tabajdi József jegyzőt bízta meg.

— Arad közegészségügye. Posgay Lajos dr. városi főorvos jelentése szerint november hóban a következő volt:

A közegészségi állapot az előző havinhoz képest hanyatlott, a beteglések szaporodtak, az összes halálozás 20 esettel növekedett. A városi újszülöttek száma a városi halálozást 24-gyel haladta meg. Tulnyomó számban jelentkeztek a hurutos-lobos s gümökörös betegségek; a csusz sűrűbben jött elő. A heveny fertőző kórformák közül a kanyaró-járvány 54 új esete volt bejelentve. Enyhe és szövődmenyek nélküli lefolyásnak lévén az esetek legtöbbje, halálozást nem okoztak. A ditteritis — a változékony időjárás mellett — gyakribbá vált s 28 új esete merült fel s azok közül 10 halálos kimenetelt volt. A betegek közül finemű volt 9, nőnemű 19. Vérsavóval kezeltetett 18; azok közül elhalt 3. — Más ragályos betegség alig jött elő; bejegyezve van a typhus 2, a bányahimlő 2 esettel. Trachoma betegek: maradt 9, e hóban szaporodás 2, apadás 4, maradvány 30-án 7. A kórházban van 4, idegen 4. Elhalt összesen 99 egyén, ezek közül 54 fi, 45 nőnemű, idegen 11, városi illetőségű 88. A városi halálozás eloszlik: Belváros 27, Pernyáva 17, Sarkad 11, Ujtelep 4, Gáj 14, Sága 3, a kórházban 12. Fő halálozók: Velezszül. gyengesség s alkati hiba 8, rángás 5, tüdővész és aszkór 17; tüdőlob 8, agybaj 8, szivbaj 11, hashártyalobb 2, torokgyík 3, ditteritisz 10, hagymáz 1, bélhurut 4, veselob 4, rák senyv 4, májbaj 1, vízkór 2, végegyengülés 4 stb. Halva született 12. Az összes elhaltak közül orvosoltatott 92. A városi halálozás évi aránya e hóban a városi lakossághoz képest 23.9 pro mille. Korra nézve elhunyt a városi lakosságból 1 évig 23, 2—5 évig 11, 6—10 évig 4, 11—20 évig 5, 21—30 évig 5, 31—40 évig 3, 41—50 évig 11, 51—60 évig 12, 61—70 évig 8, 71—80 évig 4, 80 év felet 2. Elve született összesen 117 (6-tal kevesebb mint októberben); ezek közül 66 fi, 51 nőnemű, törvénytelen 18, iker 2 pár, szomszéd községbeli illetőségű 5, városi 112. A városi újszülöttek évi aránya e hóban (a polgári népességhez képest) 80.4 pro mille. Házasult 60 pár. Orvosrendőri hullaszemle tartott 5 esetben; orvosrendőri boncolás egy szer. Vizsgáltatott 191 rendőrileg letartóztatott egyén. A dajkált kisedek létszáma volt november 30-án 204.

— Háromszor négy. Az indem nity megszavazásánál meglepő arányosság szerint juttatták érvényre voksukat az aradmegyei

képviselők. Négyen szavaztak „igen“-nel, vagyis az indemnity és a kormánynak adandó bizalom mellett, négyen „nem“-mel, vagyis ellene és négyen maradtak távol. Igennel szavaztak: Beles János, Bogdán Virgil, Boros Beni, Solyomossy László. Nemmel: Atzél Péter, Múlek Lajos, Wittmann János, Zselénszky Róbert gr. Távol maradtak: Barabás Béla, Purgly János, Vásárhelyi László, Wenckheim Frigyes gr.

— Az állami tisztviselők illetményeit szabályozó 1893. IV. t. cz. intézkedéseinek folyamánként elrendelte a pénzügyminiszter, hogy jövőre sem a dohánygyári, sem pedig a dohánybevéltási szakmában a tizedik fizetési osztályba sorozott állásoknál magasabb osztályzatba tartozó állást nem nyerhet el az, aki az e szakmára vonatkozólag rendszeresített szakvizsgát le nem tette. Kivételt képeznek a dohánygyáraknál rendszeresített szertári, kezelői állások, melyek elnyeréséhez szakvizsga nem kívánatik, kivételnek továbbá a pénzügyi igazgatás más ágazatából a pénzügyi fogalmazói vizsga letétele után a dohányjövédéki központi igazgatósághoz átmenő fogalmazási tisztviselők, akik jövőre a dohányjövédéki szakvizsgának letétele alól fölmentetnek.

— Hadi törvényszék által elítelt ezredorvos. A budapesti első honvédkerületi hadbírósg tegnap reggel hirdette ki ítéletét egy honvéd ezredorvos felett. Az ezredorvost a haditörvényszék tiszti rangjától megfosztotta és négy hónap börtönnre ítélte el.

Az Aradon is széles körben ismert Kontur Béla dr. ezredorvos, a kit az ítélet sújtott. Előbb a közös hadseregben szolgált, honnan átlépett a honvédség kötelékébe. Ez év július havában történt, hogy az ezredorvos és Stéger Ubald honvédszázados Békésgyulán egy vendéglőben összeveszttek, úgy, hogy a dolog közöttük tettelegességre került, sőt a megrámadott Kontur kardját is használta. Az ügyet a két tiszt bejelentette fölöttes hatóságának és a százados provokáltatta az ezredorvost. A vizsgálatot az ügyben rögtön megindították és annak első eredménye az lett, hogy a párbajt a tisztnek megtiltották. Körülbelül egy hónap múlva mind a két tisztet a fővárosba helyezték át állomás fogságra és ekkor végre augusztus hó 28-án megtörtént a felek között a párbaj, a melyet háromszori golyóváltással pisztolyra és mint-hogy ez eredménytelen maradt, kardpárbajt vívtak, melyben mindkettő megsebesült. — A párbaj után a katona törvényszék folytatta a vizsgálatot, melynek eredménye az ezredorvosra nézve az említett ítélet volt. Az ítélet a honvéd főtörvényszék is megerősítette. Az ezredorvost az ítélet kihirdetése után azonnal lefokozták és a József-utca 72. szám alatt levő honvédkerületi fogházban letartóztatták, hol négy havi börtönbüntetését ki kell állnia.

— Népesedési mozgalom. Az elmúlt hét népesedési számadatai elég kedvezőek. Született az elmúlt héten Arad város területén 29 gyermek, és pedig 15 fi, 14 nő; meghalt ennek ellenében 23 egyén és pedig 10 fi, 13 nő. Difteritiszhalálozás nem volt.

— Fejünk fölött a hold. Tegnap este érte el a hold legmagasabb állását. Csak 19 fokkal és 17 másodpercczel tért el pályájának csúcspontjától. Egi szomszédunk forgásában ez oly mozzanatot, melyben csak minden 18-ik évben szoktunk részeseülni. A holdsugarak szinte függőlegesek; a fény láthatatlanul ömlik a földre s a tárgyak árnyéka alig észrevehető. Bevilágít a legmélyebb völgyekbe, sőt esetleg a négyemeletes házak udvaraira is s az éjjelkor volt ott világosság, a hol különben soha sincs világosság.

— Névmagyarosító katonatiszt. Fikkér Kálmán a gyarpócskai illetőségű os. és kir. tüzérfőhadnagy, budapesti lakos vezértéknevének „Bányai“-ra kért átválttatása belügyminiszteri rendelettel megengedett.

— Figyelmeztetés az összes önálló aradi iparosokhoz! Miután az 1895. évi adókivetés alapján Arad sz. kir. város tanácsa által testületünk részéről az összes munkaadók névjegyzéke alkalmazottaik megnevezésével b. kívánatik, felkérjük testületünk összes tagjait, hogy még e hó folyamán a nyilvánlatási lapjukat annál is inkább rendezzék, mert a kimutatás a jövő hó elején áttétetik s a később

felmerülő differenciák alig lesznek helyre hozhatók. Tisztelettel Nikolits Péter elnök. Kiss Ferencz titkár.

— Korengedély. A minisztertanács közelebb a korengedélyezésekre vonatkozólag elvileg kimondta, hogy amidőn a negyvenedik életévet betöltött egyén állami szolgálatba fölvetetik, kinevezése minden esetre korengedélyivel történetnek tekintendő, ha e részben külön kijelentés nem történt is; azért töle nyugellátásának tekintetéből szolgálatba lépésekor külön igénylemondási nyilatkozat nem is kívánandó, mert a korengedélynek a kinevezés által bár csak hallgatagon is megadásával az igénylemondás megtörténte magától értődik.

— Hő- és légmérsék, időjárás. Aradváros tiszti főorvosának jelentése szerint az elmúlt november hónap a hőmérő legmagasb állása 0° + 17. 1 nov. 15. d. u. legalantabb állása 0° — 5.6 nov. 8. éjjel jegyestett. A légsúlymérő állása 777.1 mm. legmagasb és 757.2 mm. legalantabb pont között ingadozott. Az időjárás tulnyomólag derült, enyhe és száraz volt, kissé esett, kissé havazott két-két nap, csepegett egyszer. Kissé fagyott — éjjelenként — tizenhétszer. A csapadék mennyisége 15 mm. Uralgó szélirány volt a keleti.

— Köszönet. Az Aradon létesítendő tápintést alapja javára Zachariás Dezső ur Zarándról egy forintot volt szives küldeni, mely nemeslelkű adományért hálás köszönetet mond Vicsil Károly egyleti pénztáros.

— Pályázatok. Arva atyai állásra a debreceni fiárvaháznál decz. 25-éig; albirói állásra a giráltsi járásbírósnál 2 hét alatt; albirói állásra a szatmár németi járásbírósnál 2 hét alatt; aljegyzői állásra a vingai járásbírósnál 2 hét alatt; aljegyzői állásra a m.-szigeti törvényszéknél 2 hét alatt; jegyzői állásra a budapesti törvényszékénél december 22-ig; helyettes tanári állásra a szabadkai városi főgymnáziumnál január 1-éig.

HYMEN.

Kemény Sándor ottlakai kereskedő eljegyezte Messzer Rózsi kisasszonyt Simándról.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az ipartestület előljárósa folyó hó 10-én tartotta meg rendes havi gyűlését. A tárgysorozat minden nagyobb vita nélkül letergaltatott. Felszabadult 16 tanonoz, kikhez elnök lelkes buzdító beszédet intézett. Ülés végén az elnök köszönetét nyilvánítja az előljárósa tagokkal szemben, hogy egész éven át kitartó buzgalommal támogatták a testületet s nekik a jövő évre üdv és szerencsekívánatait fejezte ki.

MULATSÁGOK.

Hangverseny Gájban.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, december 12.

Az élet valódi kelmeiben oly ritkán részesül az ember, az meg hogy szórakozva jót is cselekedjék, a lehető legritkább esetek közé tartozik.

No hát a tegnapi est ezek közé a nagyon ritka esetek közé számítható.

Szórakozás, kellemes multság ígérkezett a hangversenyen, balon, melyet Hanacska Luiza ovónő kezdeményezésére rendeztek előkelő műkedvelők, s mely minden tekintetben kiválóan sikerült a jószívű kezdeményező határtalan örömeire.

A termet nagy és előkelő közönség töltötte meg, melynek soraiban ott láttuk Institoris Kálmán főjegyzőt, Barabás Béla drt, Neuman Edét, s a város szereplő egyéneinek nagy sokaságát.

A hangversenyt a „Kölsey-dalkör“ nyitotta meg olasz dalokkal, ugyancsak ő zárta be Szentirmai örökszép „Szivhulámai“-val, sok tapsot aratva, melyből épen annyi illet meg a dalkört, mint annak ügybuzgó karnagyát Schönthai Gyulát.

Kedves pontja volt az estélynek a kis Varga Margitka zongorajátéka. A parányi műkedvelő kiváló biztonsággal kezeli a hangszer, s rászolgált ama kitüntető tapsokra, melylyel a hallgatóság többszörösen elhálmozta őt, s Wachsmann Lajosnát, mivel előbb egy nehéz négykezeset játszott.

A beteg Főris Pista monológja helyett Fenyvesi Emil diszkrét és élvezetes felolvasását éljenzte meg a közönség.

Nagy feladatra vállalkozott Szalai Soma, a jőnévű műkedvelő, midőn a Bajazzók prologjának interpretálására vállalkozott. Annál nagyobb az érdeme, hogy teljes mértékben megfelelt a várakozásoknak. Epen oly nagy hatást keltett még két operaáriával, mint a „Falroszszá“-ból elénekelt népdalokkal. Énekzsámai közben, azok végeztével is tömredék tapsot kapott.

Et nunc... A pódiumon egy bájos asszonyka jelent meg, aki behizelgő, kellemes organumával oly kiváló melegséget öntött az amugy is megható „Kewlari bucsu“-ba, hogy a hallgatóság szemeiben a megindulás szinte könnyei jelentkeztek. Csak a legőszintébb elismerés illeti meg a kedves műkedvelőnőt, ki bizonyára nem fog neheztelni, ha eláruljuk, hogy őt Bechnitzné Szilágyi Szerénának hívják.

A hangversenyt kedélyes táncmultság követte, mely, midőn e sorokat írjuk, javában pezseg. Az első négyest 60 pár táncolta.

A tiszta jövedelem, mel/ a gáji szegény kisdédek felruházására megy, 160 forintot tesz ki.

A táncmulatságon jelenvolt hölgyek névsorát tudósítónk az alábbiakban adja:

Asszonyok: Özv. Hudeczné, Bechnitzné, Varga Jánosné, Wachsmann Lajosné, Leopold Mórné, Mannheim Pálné, Nagy Jánosné, Szuchi Károlyné, Koritszászky Berta, Stern Vilmosné, Kohn Fülöpné, Ditrichsteinné, Láng Zsigmondné, Völlner Gusztávné, Fleischer Josefa, Alfandri Jakabné, Braun Edéné, Springer M.-né, Böhm A.-né, stb. stb.

Leányok: Leopold Regina, Hanacska Luiza, Mannheim Aranka, Handel nővérek, Szege Hermína, Franzená Ilona, Lázár Aranka, Böhm Regina (O-Szt.-Anna), Stern Flóra, Kohn Róza, Grósz Fáni, Werner Róza (Borosjend), Wittenberger Ceczil (Buntyesd), Szuchi Irma, Welss Luiza, Klein Irma, Mihálovics Hermin stb. stb.

(=) Az aradi polgári jótékony nőegylet által f. évi december hó 1-én rendezett társasestélyek összes bevétele 290 frt, kiadása 172 frt 25 kr volt, marad tehát a jótékony csél javára 117 frt 75 kr.

(=) Szilveszter-estély Vingán. A vingai olvasókör a jelen év utolsó napján a vingai nagyvendéglő termében társas vacsorával egybekötött zártkörrel Szilveszter-estélyt rendez. A rendezőség már szétküldte a meghívókat, melyből tudatjuk az érdeklődőknek, hogy a személyjegy ára 1 frt 50 kr, család-jegy pedig 3 frt. Az estély kezdete fél 8 órakor.

(=) Nyilvános köszönet. Az aradi polgári jótékony nőegylet kedves köteleességet teljesít, midőn nyilvánosan is hálás köszönetet mond mind azon uraknak és hölgyeknek, kik az általa ez évi decz. 1-én rendezett társasestélynek erkölcsi és anyagi sikerét előmozdítani szivesek voltak. Egyben a felülfizetők névsorát a következőkben teszi közzé. Özv. Purgly Jánosné, Deutsch Testvérek 10—10 frt, Bohus László 7 frt, özv. Andrényi Károlyné, Vásárhelyi Béla 6—6 frt, Boros Béni, Reicher Károlyné, Végh Aurél, báró Vernhardt Pál 5—5 frt, báró Bánhidny Antal, dr. Barabás Béla, Purgly János, dr. Takátsy Sándor 4—4 frt, Purgly Lajos, Salacz Gyula 3—3 frt, Réthy L. és fia 2 frt 95 kr, Dálnoki Nagy Lajos, Dániel Dezső, Herzal Bernát, Jobb Gusztáv, Rónay István, Török Béla, Vásárhelyi László, Wadovszky Gusztáv, Winter Adolfné 2—2 frt, Abrai Lajos, dr. Bácskay Béla, dr. Fényes Kálmán, Hanacska Luiza, özv. Hudetz Ferenczné, Koricszászky Berta, Kristyóry Jánosné, dr. Matavovszky Nándor és N. N. 1—1 frt, összesen 110 frt 95 kr.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

December 13. (Csütörtök) Keleti utazás. buhózat.

December 14. (Péntek) Huszárosan, operette, (először.)

December 15. (Szombat) Huszárosan, operette, (másodszer.)

December 16. (Vasárnap) Délután: Asszony jerve jó. Este Csongor és Tünde.

* Rónaszéki és Barna premierje. Az aradi színháznak e hét péntekjén érdekes estélye lesz. Akkor mutatják be ugyanis Rónaszéki és Barna „Huszárosan“ című operettjét, mely a nyáron nagy sikerrel került többször színtre a budai arenában. A két helyi

szerző premiérje elé nagy érdeklődéssel néz a közönség.

A főbb szerepeket R. Béthy Laura, Reviczky Etel, Pajor Agnes, Tolnayné, Hunyadi, Mezei, Csátár, Solyom és Bónaszéki játsszák. A darabhoz teljesen korhű jelmezeket készítettett Leszkay.

* Házasságok. Ezen a czímen jelent meg Sas Ede, a „Nagyvárad“ felelős szerkesztőjének legújabb novella-kötete, feltűnően elegáns, csinos kiállításban, mely dícséretére válik Lang József nyomdájának. A vaskos kötet ismertetésére legközelebb visszatérünk, itt csak azt említjük meg egyelőre, hogy 1 frt 50 kr. bolti áron kapható a szerzőnél, vagy a könyvkereskedésekben.

TÁVIRATOK.

Koronaör választás.

Budapest, december 12. (Saj. tud. táv.) Az új koronaör megválasztása, mint biztos forrásból értesülünk, folyó hó 18-án, a jövő hét keddjén lesz. Az országgyűlés két háza erre az alkalomra közös ülést tart s ezen az ülésen a két elnök közösen fog elnökölni.

Budapest, december 12. (Saj. tud. táv.) A Budapesti Tudósító jelentése szerint az üresedésben levő koronaöri állás betöltése az országgyűlés két házának f. hó 18-án tartandó együttes ülésében fog megejtetni. Amennyiben a király által jelölendő három egyén között benne lesz Radvanszky báró neve, ami feltehető, ez esetben valószínűleg nagy többséggel ő fog megválasztatni.

Ezzel a törvényhozás működése a karácsonyi szünetek előtt befejezést nyer, és a két, még elintézetlen egyházpolitikai javaslat januárra marad s addig a három első javaslat szentesítése által nem tisztázott politikai helyzet, teljesen tisztázódnival fog, úgy, hogy a hátra levő két javaslat elintézése akadálytalanul biztos sikerrel várható.

Wekerle ünnepeltetése.

Budapest, deczemb. 12. (Saj. tud. táv.) A terézvárosi polgári kör ma délután Wekerle miniszterelnöknél tisztelgett, átnyújtva a kör disztagjának lett megválasztásáról a művészi kivitelű oklevelet. Wekerle válaszában többek közt ezeket mondá: „Legyenek meggyőződve, hogy a bizalom ezen megnyilvánulása nemcsak megtiszteltetés rám nézve, hanem azt közpályám egyik jutalmának, emlékének tekintem nemcsak a jelenben, hanem annak fogom tekinteni akkor is, ha a magánéletbe visszavonulok.“ Még egyszer megköszönte a szíves megemlékezést kezet szoritva s egyideig beszélgetve a köldöttséggel.

A főváros tüntetése.

Budapest, december 12. (Saj. tud. táv.) A fővárosi ifjuság a társaskörök képviselőivel nagy értekezleten megállapították a holnapi fáklýásmenetet. Indulás a Dunaparttól a szabadelvűpárt elé, s amerre elvonulnak a házak kivilágítva lesznek. Beszélnek: az ifjuság nevében Martos, és Radocza a polgárság részéről a miniszterelnökhöz, kifejtve, hogy a tüntetés célja: a király iránti hódolat és hála. A fáklýások körül veszik Deák szobrát. Martos a vidéki magasabb tanintézetekhez felhívást intézett hasonló manifestációkért.

A kilépettek magatartása.

Budapest, december 12. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű pártból kilépett képviselőknek legnagyobb része a szabadelvű párt-hoz szító álláspontot foglal el.

Törvényhatóságok tüntetése.

Budapest, decz. 12. (Saj. tud. táv.) Pozsony, Hódmezővásárhely, Szombathely, Komárom megyék és városok közgyűlésein óriási tüntetések voltak a király mellett szabadelvűségért.

A „Magyar Állam“ sajtópöre.

Budapest, december 12. (Saj. tud. táv.) A „Magyar Állam“ ellen egyházpolitikai cikke miatt, s nevezetesen azon célzásért, hogy a leendő király jóváteendia mostaninak katólikus ellenes istentelen eljárását, a kir. főügyész sajtópört indit.

Megszünt affaire.

Gyula, december 12. (Saj. tud. táv.) Városunkban ovációval készülnek elbucszni Nagy József törvényszéki bírótól, aki Nagyváradra áthelyeztetvén, közte és Novák Camill között a hírlapokban is szellőztetett affaire teljesen véget is ér.

Szibéria reformja.

Pétervár, decz. 12. (Saj. tud. táv.) A czár parancsára külön bizottság dolgozik azon, hogy Szibéria száműzöttei kellőleg méltányosabb sorsban részesüljenek ezentul.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsdé.

— Gyenes és Balogczég jelentése. —

Budapest, december 12.

Gabonaüzlet: Buzát ma gyengén kínáltak, a vételkedv tartózkodó volt s az irányzat lanyha. Eladások:

	mmásza	kilogramm	frt
Tiszavidéki	300	82.	6.80
„	100	82.	6.80
„	300	81.5	6.90
„	100	80.5	6.82 1/2
„	100	80.5	6.80
„	500	80.5	6.77 1/2
„	100	80.	6.80
„	100	79.5	6.80
„	100	79.5	6.82 1/2
Pestvidéki	100	81.	6.80
„	500	80.	6.77 1/2
Fehérmegyei	1200	81.5	6.90
„	1200	81.5	6.92 1/2
„	600	80.	6.77
„	600	80.	6.85
„	300	79.5	6.85
„	100	78.5	6.80
Eszék magyarvidéki	1100	81.	6.82 1/2
„	400	79.5	6.87 1/2
Szerbiai	2000	75.5	5.42 1/2
„	3000	75.	5.42 1/2
Zab	100		6.15
„	100		6.15
„	100		6.10
„	100		6.—
„	300		5.87 1/2

Határidőüzlet: Amerikából érkezett szilárdabb jegyzések s az itteni hidegebb időjárásra ma nálunk is szilárdabban indult az üzlet búzában s közepes forgalom mellett ugy zárult is. Tengeri szintén szilárdabban indult, s meglehetősen élénk forgalom mellett zárlatig szilárd maradt. Zab és rozs változatlan.

Zárul 11 órakor

Buza márczius—április 1894	7.08—7.09
Buza szeptember—október 1894	6.75—6.76
Tengeri május—június 1894	5.64—5.65
Tengeri őszre	6.12—6.13
Zab márczius—április 1894	—
Zab őszre	5.98—5.95
Káposztarepoze	10.95—11.05

Külföld: New-York: búzára 1/4—1/2, tengerire 1/2—szilárdabb, Chicago: búzára 1/8—1/2, tengerire 1/8—szilárdabb, Páris tartott, Liverpool szilárd, London változatlan.

Ertéktőzsdé: Meglehetősen szilárd ártolyamokon indult, de később ugy nemzetközi,

mint helyi papírok tetemesen meglanyhultak az igen közel várható kormányválság hirre.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	394.50
Magyar hitelrészvény	491.50
Osztrák álamvasut	389.25
Rima-Muranyi	27.—
Déli vasut	108.—

= Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi decz. hó 11-én. Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kilon felüli súlyban) 42.—43. krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 42.—43. krig. Fialal nehéz (pkint 320 kilon felüli súlyban) 43.—43.5 krig. Fialal közép (pkint 251—320 krig súlyban) 43.—43.5 krig. Fialal könnyű (pkint 250 kilon terjedő súlyban) 43.—44. krig II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilon felüli súlyban) 42.—43. krig. — Közép (pkint 220—280 kilon súlyban) 42.5—43. krig. — Könnyű (pkint 220 kilon terjedő súlyban) 42.—44. krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kilon felüli súlyban) 42.—42.5 krig. Közép (páronkint 220—260 kilon súlyban) 42.—42.5 krig. — Könnyű (páronkint 220 kilon terjedő súlyban) 38.—41. krig. Sertéslietszám 1894. decz. hó 9-én volt készlet 125 075 darab. 1894. decz. hó 10-én felhajtott: 4592 darab. 1894. decz. 10-én elszállított 4722 drb. 1894. decz. 11-én maradt készletben 124,945 drb. — A hizottsertés üzletirányzata: Változatlan.

Szeszűzlet.

— Deczember 12. —

Mai jegyzéseink: Keszaru nagyban nyers szesz 58.—, kicsinyben 58.50 hordó nélkül per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsdé.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —

Budapest, december 12. d. u. 5 óra.

F	a	j	Irinyat	100 kg. ár
				frttól frtig
Buza bánági új				6.60 6.85
Buza tiszavidéki				6.65 6.90
Buza pestvidéki				6.60 6.85
Buza fehérmegyei				6.60 6.85
Buza bánági				6.70 6.95
Roze új, I-ső rendű				5.35 5.40
Roze új, II-od rendű				5.30 5.35
Arpa takarmány				5.90 6.—
Arpa égetni való				6.25 6.30
Arpa sörfőzdei				7.15 8.15
Zab				5.90 6.20
Tengeri bánági				5.60 5.70
Tengeri másnemű				5.50 5.60
Káposzta-repoze bánági				—
Köles				6.— 6.60
Határidő				
Buza szept.-okt.				7.08 7.10
Buza márcz.-ápr.				6.76 6.78
Buza máj.-jun.				—
Roze szept.-okt.				—
Tengeri jul.-aug.				—
Tengeri aug.-szept.				—
Tengeri októberre				—
Zab márcz.-ápr.				5.93 5.95
Zab szept.-okt.				—
Káposzta-repoze aug.-szept. 1894.				10.95 11.05

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. deczember 12.

Magyar aranyjárdék 4%	123.75
Magyar koronajárdék 4%	97.90
Magyar arany 4 1/2%	127.50
Magyar ezüst 4 1/2%	102.25
Magyar keleti vasut 1876.	125.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar italmegváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresemény-sorejegy kölcsön	157.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	142.50
Osztrák papírjárdék	99.75
Osztrák járdék ezüst	99.75
Osztrák járdék arany	124.25
Korona járdék	99.75
1860-ki államsorejegyek	154.52
Osztrák-magyar bankrészvény	104.5—
Magyar hitelbank részvény	489.50
Osztrák hitelintézet részvény	394.30
Osztrák-magyar államvasut	387.—
20 frankos arany (Napoleonondor)	9.90
Német birodalmi márka	61.—
London	124.45
Páris	49.50

VIZJELZÉS.

1894. évi december hó 12-én reggel 8 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vízmérőzén.

Észlelési állomás	Hőmérséklet C°	Időjárás	Vizállás	Jégrutagság
			oztimétr.	oztimétr.
Branyoska	+ 1°	borult	— 50	—
Arad	— 2°	felhős	— 129	—
Makó	— 2°	derült	— 38	—
Szeged	— 3°	derült	— 82	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A - jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. december 12.

A m. kir. folyamamernői hivatal.

Aradvárosi

színház.

Evadberlet
72. szám.

Havibérlet
12. szám.

Csütörtökön, 1894. december 13-án

Keleti utazás.

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Blumenthal Oszkár és Kadelburg G. Fordította: Feszetics Andor.

SZEMÉLYEK:

Fiedler Róbert	Tompá K.
Henry, a felesége	Delli Emma.
Herbig Frigyes, kereskedelmi tanácsos	Balassa J.
Marianna, a felesége	Lubrinov J.
Henkta, a leányuk	Novák Irén.
Brückner János, vegyész	Fenyvesi E.
Book, konzul	Gál Gyula.
Plitz, hirlapíró	Szendrei M.
Mitrovics Dömötör	Rónaszéki.
Bartholdy Sarah	Kaozér Nina.
Barta, szobaleány	Kőrösi J.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Deczember 12. —

Három Király szálloda: Kiss Lajos tanító, Moroda.
Bajesi László jegyző, Kunágota. Kotok Péter tojáskereskedő, Arad.
Arany Kulcs szálloda: Nagy Károlyné asztalos mester neje, Nagylak. Roth Jakab kereskedő, Zöldea. Re sz Simon ügynök, Ujvidék.
Vasuti szálloda: Bocn Szerén takarékpénztári könyvelő, Lippa. Micula Gerzely takarékpénztári könyvelő, Lippa. Burián László birtok haszonbérő, Siliungya.

KIS LOTTO.

Prágai:

40, 11, 42, 53, 36.

Nagy-Szebeni:

25, 71, 1, 54, 6.

Felelős szerkesztő: Vass Geza.

NYILTTÉR.*

Karácsonyi és újévi ajándéknak

sokan hirdetnek tárgyakat,

de a szent ünnepek

méltó megünneplésének kifejezésére

alkalmas árú

mégis legjobban kaphatók

MARESCH GYULA

tüzletében Aradon,

a vértanu szobor közelében.

* Az eszen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Arad sz. kir város kapitányi hivatalától.

16574/1894. sz.

Felhivás.

Arról győződtem meg, hogy a kereskedők nagyobb része üzletük előtt a gyalog és kocsit közötti utcaterületre különféle üzleti árukat, üres ládákat helyeznek el.

Miután a fennebb érintett terület a város tulajdona s kocsit és gyalog közlekedésre van szánva, annak magánosok által leendő elfoglalása már azért sem tűrhető — de különben is az árukirakás haladó városunknak zsidó kinézet kölcsönöz.

Ennélfogva felhívom az érdekelteket, hogy a gyalog és kocsit közötti utcaterületre többé semmiféle tárgyakat ki ne rakassanak, mivel ellenesetben a legszigorubb büntetés fog alkalmazásba vétetüli.

Aradon, 1894. november 28.

Főkapitány ur helyett

Nyáry Béla

alkapitány.

15929/1894.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 24040/552. 1893. sz. a alkotott s kormányhatóságilag jóváhagyott a cselédmenedékház alapról és cselédkiházasítási jutalmakról szóló szabályrendelet 4. §-a értelmében ez évre kiutalványozandó, — egy 200 frtos, valamint ugyan ezen alapról az elmúlt 1893. évről jelentkező hiányában fennmaradt 200 frtos jutalom lesz az arra érdemes cselédeknek kiadandó.

A kiházasítási jutalomban részesülhetnek törvényes házasságra lépésük alkalmával mindazon jó és hűséges magaviseletü havi vagy évi bér mellett szolgáló 18-ik életévet betöltött, de 30 évet még tul nem haladott helybeli vagy idegen illetőségü nőcselédek, kik kizárólag vagy főleg a házban, vagy a cseléd egyes tagjainak szolgálatában teljesítendő munkára fogadtattak fel s Arad szab. kir. város törvényhatósági területén egy helyen s egyfolytában legkevesebb 3 éven át jól és hűségesen szolgáltak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek s a beírásban ezen alpra a díjat megfizették.

A szolgálat időtartamára beszámítatik az az idő is, melyet a cseléd oly szolgálatban töltött, mely szolgálat a cseléd tartó elhalálozása miatt szünetelt.

Jelentkezők közül előnyben részesülnek azok, kik a) egy helyben huzamosabb ideig szolgáltak; b) egyenlő minőség esetén összes szolgálati idejüket véve legrégebben szolgálnak.

Azon nőcselédek, kik kiházasítási jutalom elnyeréséért pályáznak, kötelesek ez év deczember havának 1-ső napjától 15-ik napjáig kérvényüket a kapitányi hivatalhoz vagy írásban beadni, vagy kérvényüknek jegyzőkönyvbe való felvétele végett a kapitányi hivatalnál személyesen megjelenni.

A kérvényhez melléklendő folyamodó keresztlevele s mindazon hiteles okmányok vagy bizonyítványok, amelyek alapján a kiházasítási összegért folyamodik.

A kérvényben megnevezendő továbbá folyamodó leendő házastársának neve, foglalkozása és illetőségi helye.

A beadandó kérvények erre kinevezett bizottság által fognak tárgyalatni és a jutalom utalványozása végett a város tanácsához javaslattal betérjesztetni.

Az illető jutalmazott tanácsi határozattal értesítették, hogy a kiházasítási összeg kiutalványozását a tanácsnál kérelmezheti és pedig a határozat kézbesítésétől számított 60 nap alatt az illető lelkési hivatal által kiállított esketési bizonyítvány mellett, mely esetben a tanács a 200 frtot kiutalványozza.

Ha a fennebb kitett idő alatt az összeg kiutalványozása nem kéretik, vagy jutalmazott a házasságot lelkési bizonylattal nem igazolja, a jutalmazásra ajánlott igényét elveszti. Mennyiben lehet a fennebb megszabott határidőt meghosszabbítani, azt időről-időre meghatározni, a tanácsnak van joga.

Arad, 1894. november hó 16-án.

Sarlot Domokos
főkapitány.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm.

51 9—o2

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhírré tétetik, hogy a városi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenként: 23 évi törlesztésre 8%, a melyből tőke törlesztésre esik 2%, 26 fél évi törlesztésre 7 1/2%, melyből tőke törlesztésre 1 1/2% fordítatik. 32 évi törlesztésre 7%, amelyből a tőketörlesztésre 1% számoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat különbözet megtérítése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,

királyi tanácsos polgármester.

12727/894. k. h.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1884. évi 39523. sz. a kelt intézménye alapján az 1894. évben fizetett III-ad osztályu kereseti adóösszegnek azon minimuma, mely Arad szab. kir. város területén lakó iparosokat és kereskedőket iparhatósági megbízottakká leendő megválasztásra képesíti, 15 frtban lévén megállapítva, — az 1885. évi 52211. sz. a kibocsájtott magas miniszteri rendelet értelmében s figyelemmel az 1884. XVII. t. cz. 169. és 172. §§-aiban foglaltakra, Arad város területén 20 és az aradi járás részére szintén 20 iparos és kereskedő választandó mint iparhatósági megbízott, kik működésüket 1895. évi január hó 1-én kezdendik meg.

Az aradvárosi I-ső foku iparhatóság mellé a hivatkozott törvény 169. §., az aradi járás szolgabirotsága mellé a 172. §. értelmében 20—20 iparhatósági megbízottnak s 4, esetleg 8 póttagnak a városháza földszinti kistermében megjelendő választására f. évi deczember hó 22 ik napjának d. o. 10 órája kituzetik, mire az érdekeltek helybeli kereskedő és iparos urak minél számosabban leendő megjelenésre felhivatnak.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala, mint I-ső foku iparhatóság, 1894. november 15-én.

Sarlot Domokos
főkapitány.

21877/1894.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy az 1894., 1895. és 1896. évekre megállapított dohánybeváltási árakat és az osztályozási szabályokat tartalmazó részletes hirdetmény a városház kapuján kifüggesztve bármikor megtekinthető.

Arad, 1894. október 27.

A városi tanács.

2437/1894. pm.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a vértanu szobor kerítésének tervezetere nyitott pályázat következtén benyújtott pályamunkák közül a pályabíró-ság az első díjat: »Észnek hódol az ércz«; a másodikat: »A munka szorgalma«; a harmadikat a »Kemény« jeligés pályamunkáknak ítélte.

Ezzel kapcsolatban a díjat nem nyert pályamunkák beadóit felhívom, hogy pályamunkáikat a folyó évi deczember hó 15-ig hivatalomban átvenni sziveskedjenek.

Ezen határidő eltelte után a jeligés levelek elégettetnek, a pályamunkák pedig a városi rajziskola rajzgyűjteményéhez csatoltatnak.

Arad, 1894. évi november hó 25.

Salacz Gyula.
kir. tanácsos, polgármester.

Aradvármegye alispánjától.

23990/1894. sz.

Árverési hirdetmény.

A talpasi Köröshidon a vámszedési jog bérbeadás utján gyakoroltatván, annak biztosítása végett 1895. évi január hó 25-ik napjának d. e. 10 órakor a vármegye alispáni irodájában zárt ajánlatok elfogadása mellett szóbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Ezen bérbeadás 1895. évi márczius 1-én kezdődik, s tart három egymástutáni évig vagyis 1898 évi február végeig.

Az évi bérösszeg illetve kikiáltási ár 480 forintban állapítatik meg.

Az engedélyezett és szedhető vámtételek a következők:

a) minden ott befogott marha után (3) három kr; b) minden szabadon hajtott szamar marha után (2) két kr; c) minden apró marha után (1) egy kr.

A vámfizetés alóli mentességek az árverési feltételekben vannak felsorolva.

Miről árverelni szándékozik azzal hivatnak meg, hogy a kikiáltási ár 10%-a, vagyis 48 frtot bánompénzül akár készpénzben akár óvadékképes értékpapirokban még az árlejtés megkezdése előtt letenni, vagy az írásbeli zárt ajánlathoz csatolva a tárgyalás megkezdése előtt a vármegye alispánjához benyújtani tartoznak. Az írásbeli ajánlatokban továbbá kijelentendő, hogy az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak kifogás nélkül aláveti.

Később beérkezett ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Az árverési feltételek az árverés napjáig a vármegyei főszámvévb, valamint a kisjenői járási főszolgabírónál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Arad, 1894. november hó 28-án.

Szathmáry Gyula
alispán.

26133/1894.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumnak 101636/1894. számú intézkvénye nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy az 1894. évben engedély mellett termelt dohány beváltására kiküldött bizottság Arad sz. kir. város területén f. évi december 10-től 1895. évi február hó 23-ig működik.

Arad, 1894. december 12.

A városi tanács.

Aradi nyomdarészvénytársaság könyvnyomdája Aradon.

Fő-ut 51. sz.

az „Aradi és csanádi egyesült vasutak“
palotájában.

Telefon sz. 15!

Papirzacskók

erős és jó minőségű papirból gyártva

mindenféle nagyságban

nálunk raktáron tartatnak és cégnyomással együtt olcsó áron kaphatók.

„Aradi Nyomdarészvénytársaság“ könyvnyomdája.

13033/1894. k. h.

Felhívás.

Arad szab. kir. város területén lakók s itt tartózkodó idegenek nyilvántarthatása végett szervezett rendőri bejelentési hivatal 1895. évi január hó 1-ső napján életbe lép.

A közügyek iránt érdeklődő nagyrédemű közönség tájékozva lehet, hogy ezen, ugyegek, mint az összes lakosságnak különböző és nagy előnyt nyújtó hivatal működésének megkezdése mily nehézségekbe ütközik akkor, ha a közvetlenül érdekelt közönség részéről az eljáró közeg kellő támogatásban nem részesül.

Hogy tehát célba vett nehéz munkánk minden tekintetben sikeres lehessen, — felkérem Aradváros közönségét, hogy még e hó 15—23 ik napjain a lakosság között kiosztandó bejelentési lapokat, az azok hátlapján levő tájékoztató értelmében, a bejelentés teljesítésére kötelezettek lehetőleg sajátkezűleg és pontosan töltsék ki, a végből, hogy az év utolsó hetében házuknál megjelenő összeíró közegek a lapokat fennakadás nélkül kézhez kaphassák, miáltal eljárásuk nemcsak gyorsíttatik, de a hivatal is kellő pontos adatokat nyer.

Ezzel kapcsolatosan a jövőre nézve értesítetik a lakosság, hogy az általános bejelentési kötelezettség minden egyesre, az összeírást, illetve a lapok beszedését követő napon lép életbe; miért is az ezután történő lakváltozások nyolcz nap, illetőleg 24 óra alatt az ide vonatkozó szabályrendeletben meghatározott büntetés terhe alatt bejelentendők.

Aradon, 1894. évi december hó 10-én.

Sarlot Domokos
főkapitány.

25066/1894.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium 96791. eln. számú intézkvénye alapján közhírré teszszük, hogy az ausztriai értékű 20 kros ezüst és 4 kros rézváltópénz a magánforgalomban csak 1894. évi december hó 31-ik napjáig fogadandó el, az állami pénztáraknál és hivataloknál pedig csak 1895. évi december 31-ig fogadtatik el, s hogy ezek az érmek 1895. évi december 1-ike után sem névértékükben, sem anyagértékük megtérítése mellett többé sem fizetesképen el nem fogadtatnak, sem át nem váltatnak.

Arad, 1894. november 30-án.

A városi tanács.

Téli áruk!

Az olcsóság csodája!

a hol mindent fél árban lehet venni

csakis, de csakis

Kilényi R. és Társa

7, 14 és 30 kros bazárjában

a színházépületben, a 13 vértanu szobor átellenében van. 536 9—9

Iskolai táskák potom árért.

Alkalmi ajándékok

hihetetlen olcsó áron.

Gyermekjátékok majdnem ingyen.

Gyermek és férfi kalapok minden árban. Gyermek és férfi ingek, harisnyák, nyakkendők, gyermekkoscsik, utazó bőröndök, esernyők, stb. stb. 813.

olcsóbban mint bárhol.

493/1894. pm.

Hirdetmény.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság Ségfa külvárosban fekvő szeszgyára vizeinek a Holtmaros — most már élőviz-csatornába való bevezetésére szolgáló, a nevezett külvárosi Eke-utczán s a városi téglaverő helyeken átvonuló, betonból tervezett csatornából álló viziműnek létesítésére engedélyért folyamodván, ezen kérvényt a hozzá csatolt tervekkel, valamint ezen tervekre tett szakértői véleménnyel együtt, 1894. évi december hó 1-től 30-ig terjedő 30 napra hivatalos helyiségemben közszemlére kiteszem.

Egyidejűleg a kérvény tárgyalására 1895. évi január hó 15-ik napjának d. e. 10. óráját határidőül, tárgyalási helyül pedig Arad sz. kir. város székházának tanácstermét kitűzöm.

Egyidejűleg mindazokat, akik a kérdés alatti vizimű által érdekelték, felhívom, hogy a mű létesítése ellen netáni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt írásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább előadják, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Arad, 1894. évi november hó 21.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.